

Tranräkningen i Sverige 2010 och de senaste årens trender

FAKTABLAD FRÅN VILTSCADECENTER 2011-2

FOTO: JOHAN MÅNSSON

Tranor flyger in till nattplatsen vid Kvismaren.

I mitten av september 2010 genomfördes den nationella tranräkningen för sjätte året i rad genom ett samarbete mellan Viltskadecenter och Lunds universitet. Totalt räknades 55 100 tranor. 2009 var motsvarande siffra 54 700 tranor. De senaste två årens resultat visar på en ökning från tidigare år, då antalet legat kring drygt 40 000 ex. Vid de största rastlokalerna Hornborgasjön, Tåkern, Hjälstaviken och Kvismaren har det maximala antalet rastande tranor under höstarna ökat kraftigt under de senaste två decennierna, även om maxantalet som räknats vid Tåkern och Hornborgasjön faktiskt har minskat något under den senaste fem åren.

Sjätte året med nationella räkningar

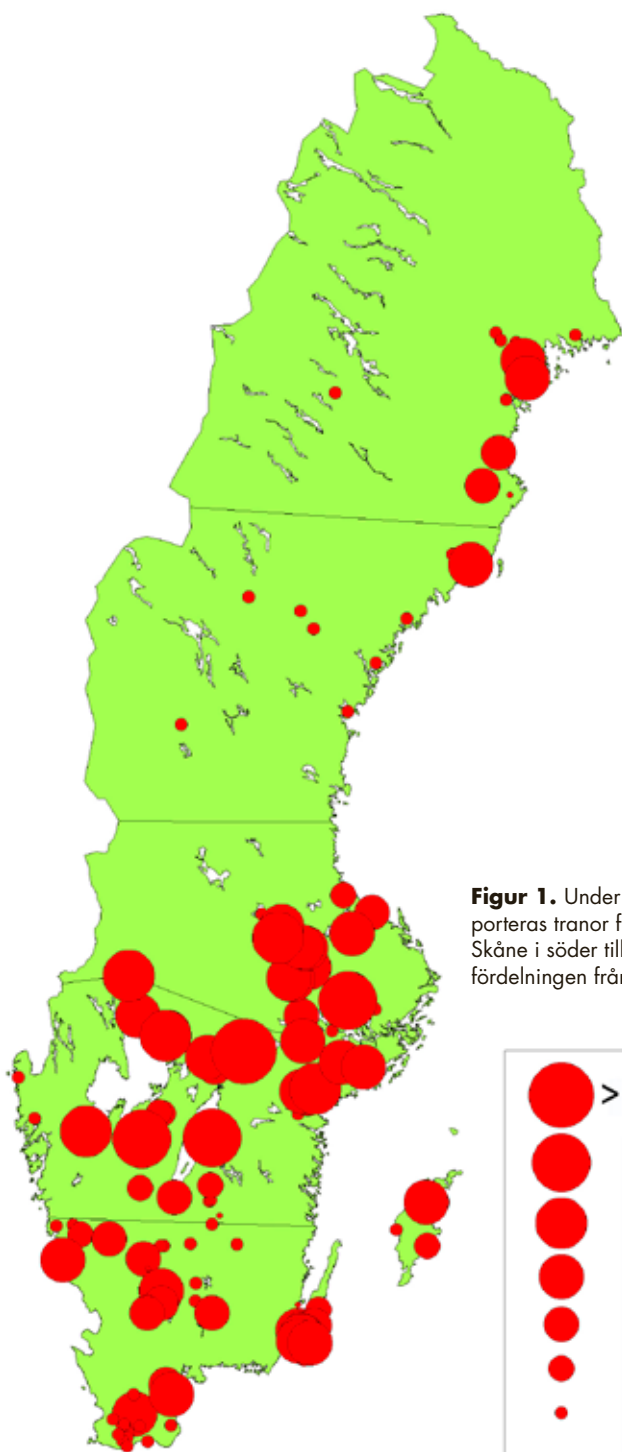
År 2010 genomfördes den nationella septemberinventeringen av tranor för sjätte året i rad i Sverige. I september är tranorna spridda över hela landet och rapporter kommer från Skånes län i söder till Norrbottens län i norr (figur 1). Tranornas antal uppskattas på två sätt. På vissa lokaler räknas tranorna när de flyger in till övernattningsplatserna strax innan mörkret faller och på andra när de födosöker under dagtid. Observationerna rapporteras direkt in till Viltskadecenter och Lunds universitet eller via rapportsystemet "Artportalen" (www.artportalen.se) för att därefter sammanställas nationellt.

Ökande antal

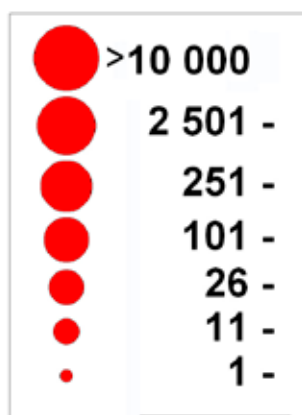
Antalet tranor har varit relativt stabilt och varierat mellan 40 000 och 45 000 ex sedan räkningarna inleddes 2005. Under 2009 och 2010 var antalet tranor 54 700 respektive 55 100 ex i hela landet (figur 2). Det är en ökning med cirka 25 % jämfört med 2008. Sex år är emellertid en ganska kort period, med tanke på den relativt grova uppskattning som den här typen av inventeringar ger. Uppgifterna ger inte det exakta antalet tranor i landet, utan är ett index på hur populationsstorleken förändras över tid. Långa tidsserier på nationell nivå är en förutsättning för att kunna dra pålitliga slutsatser om populationstrender i framtiden. Den nuvarande trenden visar att tranopopulationen tycks fortsätta öka.

Tranor, en vuxen fågel och en ungfågel.

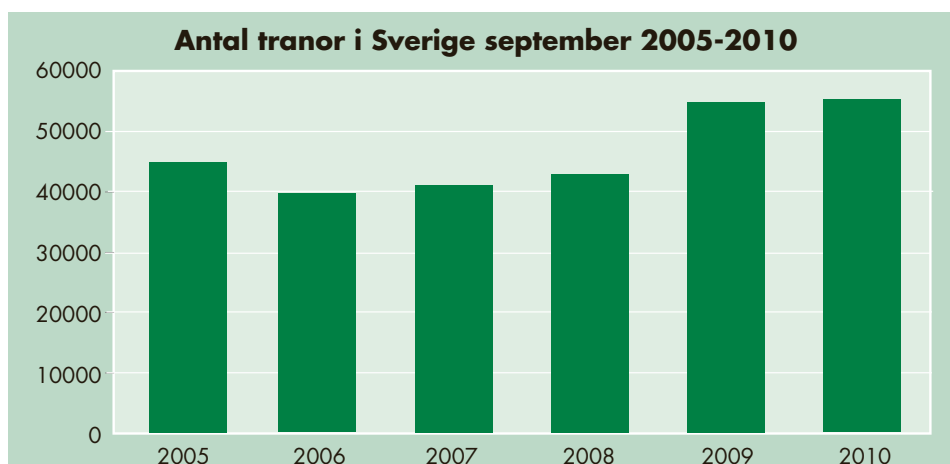
Figur 1. Under septemberinventeringen rapporteras tranor från stora delar av Sverige från Skåne i söder till Norrbotten i norr. Kartan visar fördelningen från 2010 års sammanställning.

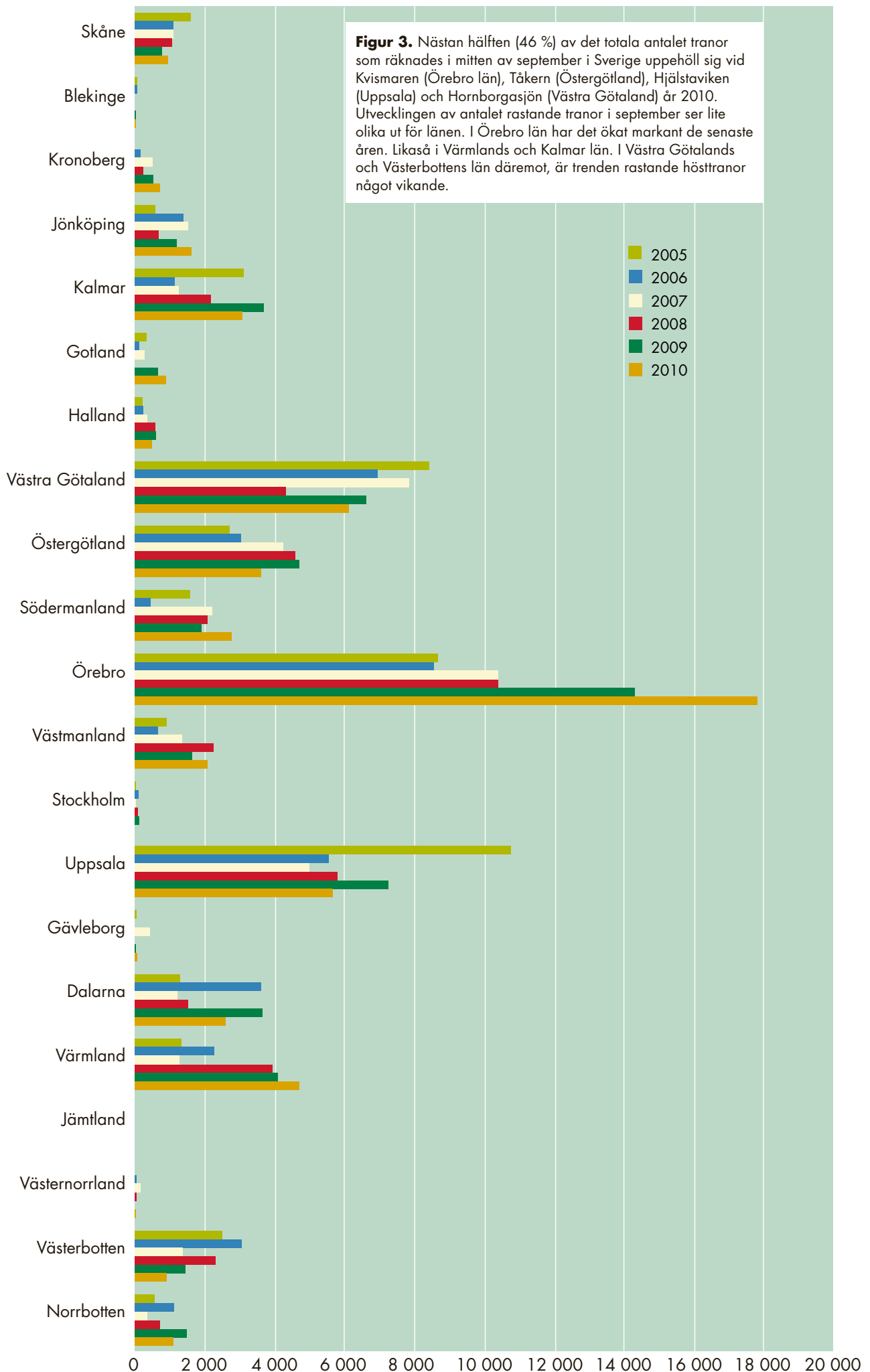
Hälften av landets tranor på de stora rastlokalerna

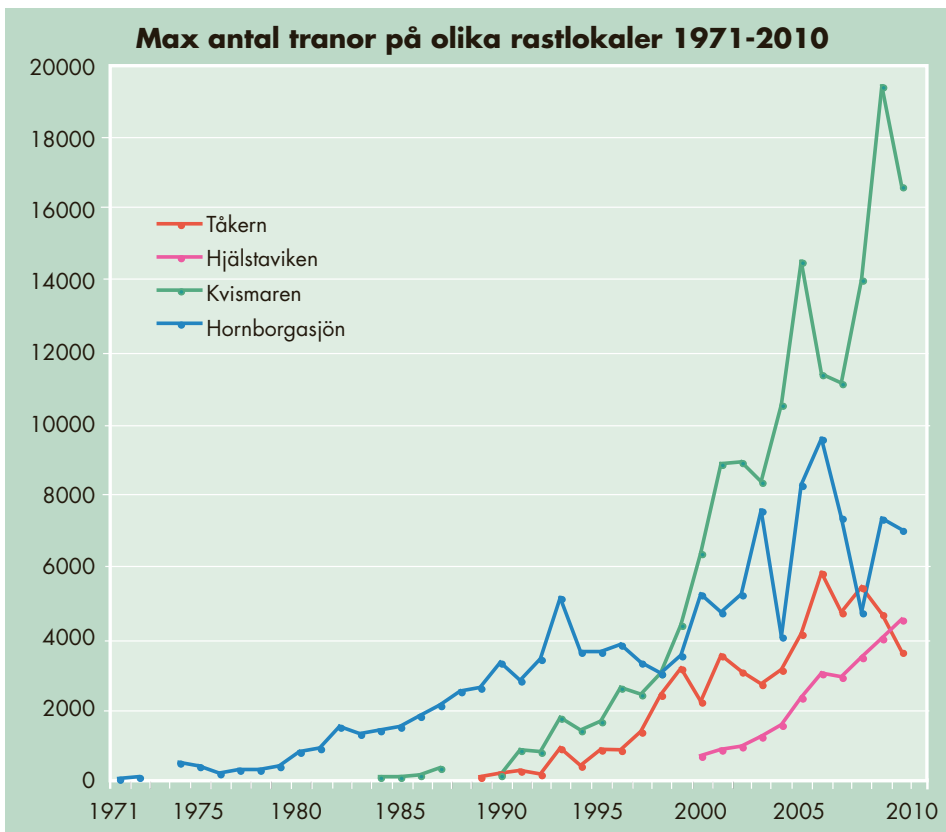
År 2010 återfanns den största andelen av det totala antalet tranor som rapporterades i Sverige under hösten i Örebro län (32 %; figur 3). Det är en ökning med ungefär 7 000 tranor sedan 2008. Även Kalmar län visade en kraftig ökning, framförallt på Öland, där antalet ökade från 1 800 st 2008 till 3 100 st 2009. Antalet 2010 var 2 800 st (figur 3). Örebro län toppar antalet räknade tranor under hösten, följt av Uppsala, Västra Götalands och Östergötlands län. Den här fördelningen är ett resultat av att tranorna, som förväntat, samlas i stora antal på de större välkända rastlokalerna (figur 3).

Nästan hälften (46 %) av det totala antalet tranor i Sverige räknades vid Kvismaren, Tåkern, Hjälstaviken och Hornborgasjön. Längre tidsserier från de här rastlokalerna visar på en markant ökning av rastande tranor under höstarna de senaste trettio åren: från tiotalet tranor på 1980-talet till tusentals och tiotusentals under 2000-talet. Antalet tranor i Sverige har alltså ökat kraftigt på 30 år, delvis som ett resultat av fredning från jakt och att populationen i stort sett haft obegränsat med födoresurser i de jordbruksområden som de söker sig till.

Figur 2. Antalet inräknade tranor i Sverige i september 2005-2010.

Figur 4. Det maximala antalet rastande tranor räknade under hösten har ökat kraftigt de senaste 30 åren på de stora rastlokalerna i Sverige. Det maximala antalet tranor sammanfaller ofta, men inte alltid, med tidpunkten för septemberinventeringen på rastlokalerna.

Svårt att spå i framtida populationstrender

Det är naturligtvis svårt att förutspå hur länge antalet tranor kommer att fortsätta öka. Till slut kommer begränsande faktorer, som för tranan skulle kunna vara födotillgång eller tillgång på lämpliga häckningsplatser, att dämpa ökningen. På lång sikt kan de nationella räkningarna utgöra en unik möjlighet att följa populationstrender och tillsammans med annan information ge ytterligare kunskap om faktorer som påverkar tranornas populationsutveckling och fördelning i landet.

Tranor räknas med fördel när de flyger in mot sina övernattningsplatser. Här räknar Viltskadecenter och Kvismare fågelstation tranor vid Hammarmaden, Kvismaren.

Tack till

alla som hjälpt till med att räkna tranor vid de nationella september-räkningarna!

Ett speciellt tack till Tåkerns fältstation, Kvismare fågelstation, Hornborga fältstation samt ornitologer vid Hjälsstaviken (Martin Tjernberg och Pekka Westin) för att ha bistått med längre tidsserier över antalet tranor under höstarna.

Faktabladet har skrivits av

Johan Månsson, Lovisa Nilsson, Leif Nilsson, Mikael Hake och Maria Levin.

ISBN: 978-91-86331-36-8

TILL & FRÅN REKLAM 2011

**VILTSKADE
CENTER**

**Grimsö Forskningsstation
730 91 Riddarhyttan**

**Telefon: 0581-920 70
www.viltskadecenter.se
viltskadecenter@slu.se**

Viltskadecenter är ett serviceorgan för myndigheter, organisationer, enskilda näringsidkare och allmänheten. Centret arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket och tillhör Sveriges Lantbruksuniversitet. Viltskadecenter bistår bland annat med information om förebyggande åtgärder för att förhindra skador från fredat vilt.

SLU